

Kerndoel 54 - Muziek

De leerlingen leren beelden, **muziek**, taal, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

Toelichting en verantwoording

Bij het onderdeel muziek van dit kerndoel gaat het er vooral om dat kinderen zich muzikaal kunnen ontwikkelen. Dat kan door ze bewust om te laten gaan met de gevoelens die liederen, muziekstukjes en verschillende luisterfragmenten bij hen oproepen. Het kan met muziek die zij zelf maken (zingend of spelend). Het kan ook met muziek die ze beluisteren.

Kinderen ervaren steeds weer dat muziek iets met hen doet. Ze ervaren echter ook dat zij iets met muziek kunnen doen: zingen, spelen, improviseren, componeren, luisteren. Het zijn allemaal vormen waarbij er een vorm van communicatie ontstaat tussen mensen en muziek.

In de communicatie tussen kinderen speelt muziek een belangrijke rol. Ze communiceren met muziek maar ook over muziek die iets voor hen betekent.

Voor kinderen is ook het vocale aspect van de communicatie erg belangrijk: praat je hoog, laag, hard of zacht, gevarieerd, snel, langzaam. Kunnen ze hun stem zo gevarieerd gebruiken? De fijne beheersing van deze verschillende mogelijkheden van hun stem komt juist bij het zingen veel aan de orde.

Zingen biedt ook (een vaak onderschatte) kans op het leren en trainen van de taal. Oefening, uitspraak, begripsvorming en consolidatie van de woordenschat zijn voortdurend aan de orde. Daarmee is het vooral van belang voor taalzwakke kinderen.

Inhoud

🎵 groep 1 en 2	🎵 groep 3 en 4	🎵 groep 5 en 6	🎵 groep 7 en 8
BETEKENISVOLLE ONDERWERPEN EN THEMA'S			
• muzikale verkenning van onderwerpen uit de directe omgeving van de kleuters. Bijvoorbeeld: de omgeving (in de klas, in het huis), knuffels, beren, optocht, muziek in de straat, het weer, kabouters en reuzen, sprookjes, feesten, het verkeer, Sinterklaas en Kerst, dieren, seizoenen. Deze onderwerpen worden zingend, spelend, bewegend en luisterend verkend.	• muzikale verkenning van onderwerpen uit de ruimere omgeving van de kinderen. Onderwerpen uit groep 1 en 2 komen soms weer aan de orde op een hoger niveau. Nieuwe onderwerpen zijn bijvoorbeeld: onze wijk of in het dorp, de fanfare, heksen en tovenaars, fantasie, dieren, op reis met de trein, avonturen, drummen. Deze onderwerpen worden zingend, spelend, bewegend, noterend en luisterend verkend.	• muzikale verkenning van onderwerpen uit de veranderende belangstellingswereld van de kinderen. Onderwerpen uit de vorige groepen komen weer aan de orde, maar de kinderen ervaren veel nieuwe elementen waar muziek een specifieke rol vervult: verre landen, feesten, muziek uit verre landen, kleding, cowboys, kermis, ridders en jonkvrouwen, varen, insecten, ruzie, markt. Deze onderwerpen worden zingend, spelend, bewegend, noterend en luisterend verkend.	• muziek is voor kinderen alom tegenwoordig. Via de media komen ze met veel verschillende soorten muziek in aanraking. Muziek op school sluit daarbij aan, maar geeft ook een verdieping in de muzikale beleving van de kinderen. Onderwerpen uit de lagere groepen komen vaak weer aan de orde, maar ook nieuwe muziekthema's als carnaval, de eindmusical, filmmuziek, rap en liefde, oorlog en vrede, morgen en avond, verdriet, muziek op de computer, SMS-en /ringtonen, natuur en milieu, liefde. Deze onderwerpen worden zingend, spelend, bewegend, noterend en luisterend verkend.

groep 1 en 2	groep 3 en 4	groep 5 en 6	groep 7 en 8
Z I N G E N			
• eenstemmige, korte en ritmisch eenvoudige liedjes, verbonden met het thema of onderwerp • liedjes in het toongebied d' – b' • eenvoudige structuren met veel herhalingen in de tekst en de melodie	• eenstemmige, korte en ritmisch eenvoudige liedjes, verbonden met het thema of onderwerp • liedjes in het toongebied c – c' • verschillende maatsoorten • eenvoudige structuren met herhalingen en afwisselingen in de tekst en de melodie • gezongen met begeleiding van een 'meezing Cd' • aandacht voor articulatie en zuiverheid	• eenstemmige en meerstemmige liederen (canons), couplet-refrein liederen die verbonden worden met het thema of onderwerp • liedjes in het toongebied c' – d' • afkomstig uit de eigen en andere culturen • ritmisch gecompliceerder en muzikaal uitdagender • complexere structuren met herhalingen, contrasten en variaties in tekst en melodie • gezongen met begeleiding van een 'meezing Cd' • aandacht voor articulatie en zuiverheid	• eenstemmige en meerstemmige liederen (canons), couplet-refrein liederen, liederen die om een langere adem vragen en die verbonden worden met het thema of onderwerp • liedjes in het toongebied a – f'' • afkomstig uit de eigen maar ook uit andere culturen, taalgebieden en muzikale stijlen • ritmisch gecompliceerder en muzikaal uitdagender • langere, complexe structuren met herhalingen, contrasten en variaties in tekst en melodie • gezongen met begeleiding van een 'meezing Cd' • aandacht voor articulatie, dynamische verschillen, zuiverheid en voordracht
L U I S T E R E N			
• muziek afkomstig uit verschillende stijlperiodes en culturen • de muziek is eenduidig en duidelijk van karakter • de muziek is helder en eenvoudig van structuur	• muziek, afkomstig uit verschillende stijlperiodes en culturen, in wisselende fragmenten (tot twee minuten), verbonden met het thema of onderwerp • de muziek is eenduidig en duidelijk van karakter • de muziek draagt meerdere betekenissen • de muziek is helder en eenvoudig van structuur • de muziek kent meerdere herhalingen en afwisselingen	• muziek, afkomstig uit verschillende stijlperiodes en culturen, in korte maar ook langere fragmenten (twee á drie minuten), verbonden met het thema of onderwerp • de muziek kent meerdere betekenissen of ontwikkelingen • naast vormprincipes (herhaling, contrast en variatie) komen ook vormeenheden (motief, thema, muzikale zinnen) aan de orde	• muziek, afkomstig uit verschillende stijlperiodes en culturen; in langere fragmenten (tot circa vier minuten), verbonden met het thema of onderwerp • de muziek draagt meerdere betekenissen en/of ontwikkelingen in zich • naast vormprincipes (herhaling, contrast en variatie) komen ook vormeenheden (motief, thema, muzikale zinnen) en compositievormen (zoals canon, rondo en variatievormen) aan de orde

🎵 groep 1 en 2	🎵 groep 3 en 4	🎵 groep 5 en 6	🎵 groep 7 en 8
MUZIEK MAKEN			
• korte klankbeelden spelen van betekenisvolle situaties • de maat spelen bij liedjes • spelen van tegenstellingen: hard-zacht, hoog-laag, snel-langzaam • experimenteren met verschillende klankkleuren en bespeelmogelijkheden • korte speelstukjes maken met herhalingen	• klankbeelden ontwerpen en spelen van betekenisvolle situaties met stiltemomenten • de maat en het ritme spelen bij liedjes • spelen van tegenstellingen: hard-zacht, hoog-laag, snel-langzaam • experimenteren met verschillende klankkleuren en bespeelmogelijkheden • speelstukjes met herhalingen en contrasten uitvoeren	• klankbeelden ontwerpen en spelen van betekenisvolle situaties met stiltemomenten en een bepaalde ontwikkeling • de maat, het ritme en eenvoudige ritmische patronen spelen bij liedjes • spelen van tegenstellingen: hard-zacht, hoog-laag, snel-langzaam • experimenteren met verschillende klankkleuren en bespeelmogelijkheden die passen bij het instrument • speelstukjes ontwerpen en spelen met: - vormprincipes (herhalingen, contrasten) - vormeenheden (motieven, thema's, muzikale zinnen) - vormtechnieken (echo, imitatie, ostinaat)	• klankbeelden van betekenisvolle situaties met stiltemomenten, een bepaalde ontwikkeling en herhalingen • de maat, het ritme en eenvoudige ritmische patronen spelen bij liedjes ook als voorspel, naspel en begeleiding • spelen van tegenstellingen en overgangen: hard-zacht, hoog-laag, snel-langzaam • experimenteren met verschillende klankkleuren en bespeelmogelijkheden die passen bij het instrument • speelstukjes ontwerpen en spelen waarin centraal staan: - vormprincipes (herhalingen, contrasten, variaties) - vormeenheden (motieven, thema's, muzikale zinnen) - vormtechnieken (echo, imitatie, ostinaat) • eenvoudige grafisch of traditioneel genoteerde speelstukjes • begeleidingen maken bij rapteksten

🎵 groep 1 en 2	🎵 groep 3 en 4	🎵 groep 5 en 6	🎵 groep 7 en 8
MUZIEK VASTLEGGEN			
• het onderwijs speelt zich altijd af binnen situaties die betekenis hebben voor de kinderen • de geluiden/klanken van verschillende klankbronnen (bijvoorbeeld klankstaaf, triangel, fluit) grafisch noteren en spelen	• het onderwijs speelt zich altijd af binnen situaties die betekenis hebben voor de kinderen • de geluiden/klanken van verschillende klankbronnen (bijvoorbeeld klankstaaf, triangel, fluit) grafisch noteren en spelen • korte-lange, hoge-lage, harde-zachte geluiden grafisch vastleggen en spelen • grafisch vastleggen van herhalingen en contrasten • klankstukjes ontwerpen van circa een minuut	• het onderwijs speelt zich altijd af binnen situaties die betekenis hebben voor de kinderen • grafisch vastleggen en spelen van korte-lange, hoge-lage, harde-zachte geluiden • klankstukjes ontwerpen waarin een bepaalde ontwikkeling plaats vindt van circa een minuut • kennismaken met de basisprincipes van traditionele notatie • spelen van eenvoudige ritmes met kwart, halve en hele noten	• het onderwijs speelt zich altijd af binnen situaties die betekenis hebben voor de kinderen • grafisch vastleggen en spelen van korte-lange, hoge-lage, harde-zachte geluiden met hun verschillende overgangen en combinaties (bijvoorbeeld een lang, hoog, zacht geluid dat langzaam zachter wordt) • klankstukjes ontwerpen waarin een bepaalde ontwikkeling plaatsvindt van circa anderhalve minuut • kennismaken met de basisprincipes van de traditionele notatie (vijflijnige notenbalk, vorm van de noten, plaats van de noten, vioolsleutel, meerstemmigheid) • spelen van eenvoudige ritmes met kwart, halve en hele noten en de daarbij behorende rusten
BEWEGEN			
• bewegen bij - of naar aanleiding van (dans- en speel)liederen • met bewegingen uitbeelden van de muzikale aspecten van betekenisvolle situaties bij het luisteren naar muziek	• bewegen bij - of naar aanleiding van (dans- en speel)liederen • met bewegingen uitbeelden van de muzikale aspecten van betekenisvolle situaties bij het luisteren naar muziek • met bewegingen de vorm van liederen of muziekfragmenten weergeven	• bewegen bij - of naar aanleiding van (dans-)liederen • met bewegingen uitbeelden van de muzikale aspecten van betekenisvolle situaties bij het luisteren naar muziek • bewegen op: - vormprincipes (herhalingen, contrasten) - vormeenheden (motieven, thema's, muzikale zinnen) - vormtechnieken (echo, imitatie, ostinaat) in liederen of muziekfragmenten	• bewegen bij - of naar aanleiding van (dans-)liederen • met bewegingen uitbeelden van de muzikale aspecten van betekenisvolle situaties bij het luisteren naar muziek • bewegen op: - vormprincipes (herhalingen, contrasten, variaties) - vormeenheden (motieven, thema's, muzikale zinnen) - vormtechnieken (echo, imitatie, ostinaat) in liederen of muziekfragmenten

Groep 1 en 2 - Activiteiten

Wat doen de kinderen?

Bij Zingen

- De kinderen zingen samen liederen over onderwerpen die voorkomen in hun belevingswereld, bijvoorbeeld het liedje over de poppenkraam (zie doorkijkje 'De poppenkraam').
- Ze spreken de teksten al duidelijk verstaanbaar uit.
- Ze luisteren en kijken naar de leraar voor de juiste toonhoogte, het juiste startmoment en het aangegeven (lage) tempo.
- Ze zingen met de leraar mee, ze luisteren nog niet zo goed naar elkaar.

Bij Luisteren

- De kinderen leren om geconcentreerd te luisteren naar korte betekenisvolle muziekfragmenten, bijvoorbeeld een luisterliedje.
- Ze praten over de verschillen in hun luisterervaringen, deze muziek hoort bij een feestje en die muziek is voor grote mensen.
- Ze reageren met bewegingen op de muziek, bijvoorbeeld bij 'deze muziek' loop je samen rond en bij 'die muziek' ga je samen dansen, bij 'deze muziek' beweeg je als een snel of een langzaam dier.

Bij Muziek maken

- De kinderen maken klankbeelden van betekenisvolle situaties uit hun omgeving. De kinderen herinneren zich bijvoorbeeld de geluiden uit het bos en bootsen de geluiden na op schoolinstrumenten: krakende takken, de wind, ritselende bladeren; (zie het doorkijkje 'Herfstklanken').
- Ze klappen en spelen de maat van gezongen liederen mee.
- Ze maken speelstukjes rondom muzikale tegenstellingen. Ze maken bijvoorbeeld muziek bij een vrolijke clown en een verdrietige leeuwentemmer, muziek voor een haas en muziek van een slak.
- Ze experimenteren met materialen, zelfgemaakte instrumenten, schoolinstrumenten en 'eigen slagwerk' (klappen met handen, stampen met voeten).

Wat doet de leraar?

Bij Zingen

- De leraar leidt het zingen: geeft de toonhoogte, een inzetgebaar en de puls aan (zie doorkijkje 'De poppenkraam').
- Zij heeft aandacht voor de kwaliteit van het zingen: stimuleert kinderen om mee te doen, zingt vaak met de kinderen en zingt nog vaak met de kinderen mee.
- Zij selecteert geschikte liederen.
- Zij leert de kinderen liederen en combineert het aanleren met diverse activiteiten.
- Zij gebruikt indien nodig liedmateriaal op Cd.

Bij Luisteren

- De leraar zorgt voor een sfeer waarin de kinderen geconcentreerd kunnen luisteren naar muziek.
- Zij kiest korte muziekfragmenten die passen bij het thema/onderwerp.
- Zij regelt de techniek, zoals de apparatuur klaarzetten, mp3-bestanden converteren.
- Zij past verschillende werkvormen toe bij het muziek beluisteren, bijvoorbeeld werkvormen die de kinderen voorbereiden op geconcentreerd luisteren.

Bij Muziek maken

- De leraar creëert een leeromgeving (muziekhoeck, verhaal, sfeer) waarin de kinderen alleen of in groepjes de kans krijgen om muziek te maken (zie doorkijkje 'Herfstklanken').
- Zij inspireert de kinderen om te experimenteren met klanken, instrumenten en muzikale taken zoals meespelen bij liedjes, muziekstukjes maken.
- Zij geeft muzikale leiding bij musiceeractiviteiten, bijvoorbeeld inzetgebaar, gebaren voor puls, dynamiek, enz.
- Zij toont aandacht voor kwaliteit, bijvoorbeeld bij het stimuleren van de prestaties.

Bij Muziek vastleggen

- De kinderen bedenken hun eigen manier om eenvoudige geluiden te noteren, bijvoorbeeld regen, het geluid van de wind.
- Ze spelen hun zelf genoteerde geluiden na op instrumenten.

Bij Bewegen

- De kinderen zingen (dans- en speel)-liederen en luisteren naar muziekfragmenten. Ze reageren daarop met bewegingen naar aanleiding van:
 - de klankeigenschappen:
ze lopen of dansen bijvoorbeeld op tweedelige of driedelige muziek, ze reageren op stiltemomenten, ze reageren op lange, korte, hoge, lage (zie doorkijkje 'De poppen aan het dansen'), sterke en zachte geluiden, ze vliegen als vogels en kruipen als schildpadden op hoge en lage muziek;
 - de vorm:
ze voeren dezelfde activiteiten/bewegingen uit bij herhalingen van melodieën;
 - de betekenis:
ze reageren op en naar aanleiding van de tekst en van de gezongen liederen of de betekenis van beluisterde muziekfragmenten (ze zijn de leeuw, de muis, Sinterklaas of Zwarte Piet).

Bij Muziek vastleggen

- De leraar stimuleert de kinderen bij het vastleggen van klanken en geluiden, bijvoorbeeld door de kinderen het geluid van harde en zachte regen te laten tekenen.
- Zij stimuleert de kinderen in het verklanken van de getekende klanken en geluiden, bijvoorbeeld door de kinderen de getekende notaties van de verschillende vormen van regen te laten verklanken.

Bij Bewegen

- De leraar stimuleert de kinderen om bij liedjes en luisterfragmenten te bewegen naar aanleiding van de muziek en let bij de uitvoering op deelname van alle kinderen (zie het doorkijkje 'Poppen aan het dansen').
- Zij maakt muziek op eenvoudige instrumenten en laat de kinderen daarbij lopen, springen, dansen, huppelen, enz.
- Zij bedenkt de contexten waarbinnen de kinderen gaan bewegen op muziek.
- Zij biedt regelmatig speel- en dansliederen aan en let bij de uitvoering op de kwaliteit van de beweging.

Groep 1 en 2 - Doorkijkjes

Bij Zingen:

De poppenkraam

"Koopman, koopman, heb je misschien een pop?" Zo begint Christiane haar introductie van het lied 'Ik stond laatst voor een poppenkraam'. Ze vertelt een verhaal en gebruikt enkele aansprekende attributen: poppenkastpoppen en een koffertje. Ze herhaalt moeilijke woorden (poppenkoopman). Ze geeft duidelijke instructies en voorkomt heel vriendelijk 'ordeverstoringen'. Daarna zingt ze het lied voor. De kinderen mogen niet meezingen omdat ze de kinderen eerst wil laten luisteren. Ze mogen wel meebewegen. Christiane gebruikt een klokkenspel om de begintoon van het liedje op te zoeken.

De poppenkoopman

Bij Luisteren en Bewegen:

De poppen aan het dansen

De poppen moeten heel goed luisteren of ze van beneden naar boven klimmen of van boven naar beneden. Luister goed! Voordat de kinderen alles kunnen benoemen, moeten ze de verschillen ervaren. Met beweging demonstren de kinderen of ze het begrijpen. Hier reageren de kinderen op (snel en langzaam) gespeelde dalende en stijgende reeksen. En dat kan heel leuk zijn!

Poppen aan het dansen

Bij Muziek maken:

Herfstklanken

De kinderen praten vol enthousiasme over de boswandeling met juf Friedeke. Wat heb je geroken? Wat heb je gezien? Wat heb je gevoeld? En als laatste 'wat heb je gehoord'? De antwoorden komen snel: krakende takken, ritselende blaadjes, vallende regen, stromend water, fluitende vogels.

De kinderen gaan in groepjes verschillende geluiden op instrumenten nabootsen: regengeluiden met rijstkorreltjes in een handtrom en in lucifersdoosjes, brekende (echte) takken, ritselende geluiden op ritmestokjes, een gieter in een bak water, de kop van een blokfluit, enkele klankstaven, een xylofoon. Ze experimenteren met diverse klanken, ze maken hun eigen klankstukjes.

De leraar neemt na 10 minuten weer de leiding: op haar aanwijzing laat elk groepje hun geluiden horen. De leraar weet het spannend te maken door veel stiltemomenten in te lassen tussen de verschillende presentaties. Ook maakt ze combinaties van meerdere geluiden en weet ze het enthousiaste harde gespeel door handgebaren terug te brengen tot soms heel zachte klanken. De geconcentreerde sfeer waarin de kinderen hun stukjes laten horen is een kenmerk van de kwaliteit van de les.

Bij Bewegen:**Dansende poppen**

Meneer Roy vertelt een verhaal over poppen (de poppen kunnen uiteraard ook kabouters, betoverde kinderen, Zwarte Pieten of iets dergelijks zijn):

"De koning van een land hier ver vandaan, heeft gehoord dat er een poppenmaker bestaat die zijn poppen kan laten dansen. Hij stuurt een boodschapper om de poppenmaker op te halen. De poppenmaker heeft echter geen zin. De koning laat zijn soldaten alle poppen ophalen, maar de poppen bewegen niet!"

"Jullie zijn de poppen", zegt Roy, "Wat de koning ook vraagt: beweeg niet. Welke muziek hij ook maakt: beweeg niet!" De kinderen staan allemaal stokstijf. Roy maakt muziek (trommel, blokfluit) en vraagt, nee, smeekt de kinderen te reageren, maar dat doen ze natuurlijk niet. Wat de koning ook doet, niets lukt.

Dan gaat de koning naar de poppenmaker toe. Hij neemt alle poppen mee en het hele Koninklijke orkest. De poppen bewegen pas als de poppenmaker voor hen zingt. (Zing een liedje en laat de kinderen daar op bewegen).

Nu heeft de koning het door: de poppen bewegen alleen op de stem van de poppenmaker! De muziek klinkt en de poppen dansen op de zanggedeelten.

Roy maakt een opbouw: de eerste keer mogen de kinderen alleen hun armen bewegen, daarna ook hun hoofd, enzovoort. De laatste vorm kan zijn dat ze op de plaats mogen dansen.

(Ghatli)

Groep 3 en 4 - Activiteiten

Wat doen de kinderen?

Bij Zingen

- De kinderen zingen samen liederen over onderwerpen die voorkomen in hun beleavingswereld, bijvoorbeeld een liedje over heksen en tovenaars, een lied over de rivier (Pour passer le Rhône).
- Ze zingen het lied met de accenten op de juiste plaatsen, passen sterk en zacht toe, ademen op de juiste plaatsen en articuleren de teksten en letten op zuiverheid.
- Ze nemen een voorgezongen of voorgespeelde begintoon correct over en zingen zelfstandig zonder dat de leraar meezingt.
- Ze zingen soms mee met de instrumentale begeleiding van een 'meezing Cd'.

Bij Luisteren

- De kinderen leren om geconcentreerd te luisteren naar korte betekenisvolle muziekfragmenten (zie doorkijkje 'De rivier').
- Ze praten over hun beleving en de betekenis die de muziek voor hen heeft, bijvoorbeeld feestmuziek.
- Ze praten over de verschillen in hun luisterervaringen, bijvoorbeeld waarom je muziek mooi of niet mooi vindt.
- Ze luisteren naar:
 - klankeigenschappen:
ze ervaren verschillen en overeenkomsten in de muziek (zie bijvoorbeeld het doorkijkje 'Hard en zacht') en beelden die bewegend of tekennend uit;
 - de vorm:
ze kiezen bijvoorbeeld bij de herhalingen van een thema voor het uitvoeren van dezelfde bewegingen;
 - de betekenis en functie:
ze reageren op muziek met geluiden van de natuur, dieren, mensen, sprookjesfiguren, machines, enz. Ze herkennen loop-, dans-, slaap- en luistermuziek.

Wat doet de leraar?

Bij Zingen

- De leraar leidt het zingen: geeft de toonhoogte, een inzet- en afsluitgebaar en de puls aan.
- Zij heeft aandacht voor de kwaliteit van het zingen: stimuleert kinderen om mee te doen, zingt vaak met de kinderen, stimuleert de kinderen om zelfstandig te zingen, let op adem, articulatie, resonans en zuiverheid.
- Zij selecteert geschikte liederen.
- Zij leert de kinderen liederen en gebruikt verschillende aanleerstrategieën zoals wisselzang, weggeeftechniek, toepassen van bewegingen.
- Zij gebruikt indien nodig liedmateriaal op Cd.

Bij Luisteren

- De leraar zorgt voor een sfeer waarin de kinderen geconcentreerd kunnen luisteren naar muziek (zie het doorkijkje 'Hard en zacht').
- Zij kiest korte muziekfragmenten die passen bij het thema/onderwerp. Ze laat hen bijvoorbeeld bij het thema 'dieren' luisteren naar verschillende fragmenten waar dieren muzikaal worden uitgebeeld.
- Zij regelt de techniek, zoals de apparatuur klaarzetten, mp3-bestanden converteren.
- Zij past verschillende werkvormen toe bij het beluisteren van muziek. Ze laat bijvoorbeeld de kinderen eerst zelf de geluiden van een rivier uitbeelden waarna ze samen luisteren naar de Moldau van Smetana (zie doorkijkje 'De rivier').
- Zij leert de kinderen om muziek te benoemen in termen als hoog-laag, hard-zacht, enz.

Bij Muziek maken

- De kinderen ontwerpen en spelen klankbeelden en muziekstukjes van een halve minuut naar aanleiding van betekenisvolle situaties, bijvoorbeeld muziek die past bij het begin van een rivier: kleine stroompjes en de muziek die past bij een grote, brede rivier.
- Ze ontwerpen en spelen klankbeelden vanuit muzikale tegenstellingen als hoge-lage, snelle-langzame, harde-zachte muziek, vrolijke-droevige muziek.
- Ze spelen hun muziek op zelfgemaakte instrumenten, schoolinstrumenten, digitale instrumenten als eenvoudige, goedkope keyboards, met 'eigen slagwerk' en andere materialen waarmee ze klanken kunnen maken (potten, vuilcontainers, gereedschap).
- Ze klappen en spelen de maat of het ritme mee van gezongen liederen.
- Ze spelen eenvoudige ritmen, bijvoorbeeld bestaande uit enkele halve en enkele kwartnoten.
- Ze passen bij hun eigen muziekstukjes vormprincipes als herhaling en contrast toe.

Bij Muziek vastleggen

- De kinderen noteren symbolen voor korte, lange, hoge, lage, harde en zachte klanken en melodielijnen naar aanleiding van betekenisvolle situaties (zie het doorkijkje 'Hard en zacht').
- Ze spelen en/of zingen de klanken die passen bij hun zelf genoteerde geluiden.

Bij Muziek maken

- De leraar creëert een leeromgeving (verhaal, sfeer) waarin de kinderen alleen of in groepjes de kans krijgen om muziek te maken.
- Zij inspireert de kinderen om te experimenteren met klanken, instrumenten en muzikale taken zoals meespelen bij liedjes, muziekstukjes maken, enz.
- Zij geeft muzikale leiding bij musiceer-activiteiten: inzetgebaar, gebaren voor puls, dynamiek, enz.
- Zij toont aandacht voor kwaliteit, bijvoorbeeld bij het stimuleren van de prestaties en het uitlokken van experimenteergedrag.

Bij Muziek vastleggen

- De leraar stimuleert de kinderen bij het vastleggen van klanken, geluiden en melodiefragmenten. Ze laat de kinderen bijvoorbeeld een grafische partituur van de geluiden op een boerderij ontwerpen.
- Zij stimuleert de kinderen om de getekende klanken en geluiden te verklanken, bijvoorbeeld door de kinderen hun zelf ontworpen partituren te laten spelen.
- Zij presenteert meerdere manieren om muziek vast te leggen (grafisch en traditioneel). Zij geeft bijvoorbeeld de opdracht om een traditioneel genoteerde melodielijns of de grafische weergave van sterk-zacht verschillen te volgen bij het beluisteren van muziek (zie het doorkijkje 'Hard en zacht').

Bij Bewegen

- De kinderen zingen (dans- en speel)-liederen en luisteren naar muziekfragmenten. Ze reageren daarop met bewegingen naar aanleiding van:
 - de klankeigenschappen, ze jongleren bijvoorbeeld op muziek in een 4/4 maat of zwaaien aan de trapeze op muziek in een 6/8 maat, ze reageren op stiltemomenten, ze reageren op melodieën of ritmen;
 - de vorm: ze voeren dezelfde activiteiten/bewegingen uit bij herhalingen van melodieën, bijvoorbeeld bij het lied 'Pour passer le Rhône' voeren de kinderen bij het refrein een andere beweging uit;
 - de betekenis en functie: ze reageren op en naar aanleiding van de tekst (bijvoorbeeld bij elke regel een ander gebaar) en muziek van de gezongen liederen of de beluisterde muziekfragmenten. Ze bewegen bijvoorbeeld als olifanten, kangoeroes, spelen gedeelten uit een muzikaal verhaal.

Bij Bewegen

- De leraar stimuleert de kinderen om bij (speel)-liedjes (zoals bij het lied 'Pour passer le Rhône') en luisterfragmenten te bewegen naar aanleiding van de maat, het ritme, de vorm of de betekenis van de muziek en let bij de uitvoering op de kwaliteit van de beweging. (zie doorkijkje 'Het robotlied')
- Zij maakt muziek op eenvoudige instrumenten en laat de kinderen daarbij lopen, springen, dansen, huppelen, enz.
- Zij bedenkt de contexten waarbinnen de kinderen gaan bewegen. De kinderen bewegen bijvoorbeeld als Sinterklaas of Zwarte Piet, als een heks of tovenaars op muziek.

Groep 3 en 4 - Doorkijkjes

Bij Muziek maken:**De rivier**

"We gaan een rivier nadoen, we beginnen met een klein riviertje -met een paar instrumenten- en het worden er steeds meer". Zo begint Theo zijn instructie aan de kinderen. Zonder te praten geeft hij met zijn handen aan wat hij van de kinderen verwacht. Ze spelen op hun schoolinstrumenten. Even later stimuleert hij de kinderen met zijn stem: "nog meer water, meer golven!" Nadat de kinderen helemaal zonder de verbale begeleiding hun rivier hebben gespeeld, gaan ze luisteren naar echte muziek waar een rivier in uitgebeeld wordt (het Moldau-thema van Smetana).

Een rivier

Bij Muziek vastleggen:

Hard - zacht (Romeo en Julia)

Pieter volgt met zijn potlood heel goed het verloop van een grafische notatie. Het gaat om de verschillen in geluidsterkte die met kleine en grotere crescendo- en decrescendotekens wordt aangegeven. Deze tekens staan achter elkaar genoteerd. De muziek klinkt en hij moet meewijzen. En dat lukt hem goed!

Romeo en Julia

Bij Bewegen:

Het robotlied

Groep 3/4 van basisschool De Zwerm werkt aan het thema Techniek. In dat kader leert meester Marius hen het 'Robotlied' aan. Ter introductie zingt hij het lied twee keer voor. De eerste keer concentreert hij zich op het duidelijk voorzingen van de tekst en de melodie. De tweede keer brengt hij door zijn manier van zingen en de manier waarop hij beweegt duidelijk de sfeer van een robot naar voren.

Door dit voorbeeld is het voor de klas niet moeilijk meer om ook robots na te doen. Met de door de kinderen bedachte bewegingen kan Meester Marius later een robotdans met de kinderen ontwerpen.

Robotlied (1)

Robotlied (2)

*Bron:
CD-Rom. Zingende klassen. Codarts,
Rotterdams Conservatorium*

Groep 5 en 6 - Activiteiten

Wat doen de kinderen?

Bij Zingen

- De kinderen zingen met elkaar liederen over onderwerpen waarvoor zij belangstelling hebben, bijvoorbeeld over verre landen of onzinteksten.
- Ze zingen de liederen met aandacht voor kwaliteit (adem, articulatie, expressie, zuiverheid).
- Ze zingen zelfstandig hun liederen en voeren daar soms zingend activiteiten bij uit (spel, beweging).
- Ze zingen liederen afkomstig uit een breed samengesteld liedrepertoire.
- Ze zingen vanaf groep 6 ook canons.
- Ze zingen met hun oren open en luisteren naar elkaar of naar de begeleiding op een 'meezing Cd'.

Bij Luisteren

- De kinderen leren om geconcentreerd te luisteren naar korte betekenisvolle muziekfragmenten, bijvoorbeeld muziek waarin een verhaal wordt 'verteld'.
- Ze praten over hun beleving en de betekenis die de muziek voor hen heeft, bijvoorbeeld over popmuziek.
- Ze praten over de verschillen in hun luisterervaringen, bijvoorbeeld waarom bepaalde muziek wel bij de een en minder goed bij de ander past.
- Ze reageren met taal, beweging of beeld (uitbeelden, tekenen) op:
 - klankeigenschappen zoals tempoverschillen, melodieën, ritmen, stemsoorten en instrumenten;
 - verschillen en overeenkomsten in de muziek;
 - herhalingen, contrasten en variaties;
 - verschillende betekenissen en functies van muziek.

Wat doet de leraar?

Bij Zingen

- De leraar leidt het zingen: geeft de toonhoogte, een inzet- en afsluitgebaar en de puls aan.
- Zij heeft aandacht voor de kwaliteit van het zingen: stimuleert kinderen om mee te doen, zingt vaak met de kinderen, stimuleert de kinderen om zelfstandig te zingen, let op adem, articulatie, resonans en zuiverheid.
- Zij selecteert geschikte liederen.
- Zij leert de kinderen liederen en gebruikt verschillende aanleerstrategieën zoals wisselzang, bordgebruik, werken met trefwoorden, toepassen van bewegingen.
- Zij gebruikt indien nodig liedmateriaal op Cd. (zie doorkijkje 'Aiko, aiko')
- Zij begeleidt het zingen op (school)-instrumenten zoals, trom, xylofoon, keyboard of gitaar.

Bij Luisteren

- De leraar zorgt voor een sfeer waarin de kinderen geconcentreerd kunnen luisteren naar muziek.
- Zij stimuleert de kinderen om ook buiten de school naar muziek te luisteren.
- Zij kiest korte muziekfragmenten die passen bij het thema/onderwerp, bijvoorbeeld bij activiteiten rond 'machines' luisteren de kinderen naar een muziekfragment waarin machinale geluiden worden geïmiteerd.
- Zij regelt de techniek, zoals de apparatuur klaarzetten, mp3-bestanden converteren.
- Zij past verschillende werkvormen toe bij muziek beluisteren. Ze laat bijvoorbeeld de kinderen bewegen als een machine, machinegeluiden maken en daarna op muziek met machinale geluiden bewegen.
- Zij leert de kinderen om muziek te analyseren op het gebruik van vorm- en klankeigenschappen (hoog-laag, hard-zacht, instrumentale klanken) en laat hen dit benoemen, bijvoorbeeld: de basgitaar speelde een lage melodie.

Bij Muziek maken

- De kinderen ontwerpen en spelen klankbeelden en muziekstukjes waarin een bepaalde ontwikkeling zit, naar aanleiding van betekenisvolle situaties. Ze verbeelden bijvoorbeeld een onweer, dat begint met zacht gerommel, zachte regen, harde regen met windvlagen, knetterende ontladingen en daarna de ontspanning (zie het doorkijkje 'Componeren').
- Ze ontwerpen en spelen klankbeelden vanuit muzikale tegenstellingen, bijvoorbeeld hoge, snelle muziek-lage langzame muziek, vrolijk-droevig (zo'n muziekstukje duurt hooguit een minuut).
- Ze spelen muziek op schoolinstrumenten, digitale instrumenten, meegebrachte instrumenten of met 'eigen slagwerk' en gebruiken ook andere materialen om klanken mee te maken.
- Ze klappen en spelen de maat of het ritme van gezongen liederen op verschillende ritme-instrumenten.
- Ze spelen eenvoudige, korte ritmes, bijvoorbeeld bestaande uit enkele halve en enkele kwartnoten.
- Ze passen bij hun eigen muziekstukjes vormprincipes toe zoals herhaling en contrast.
- Ze spelen strakke ritmes bij gesproken ritmische teksten, bijvoorbeeld rap-teksten.

Bij Muziek vastleggen

- De kinderen gebruiken symbolen voor korte of lange klanken, voor zware of lichte klanken en hanteren afspraken bij het ontwerpen en spelen van korte klankbeelden, bijvoorbeeld de plaats van hoog-laag.
- Ze gebruiken verschillende vormen van beeldtaal bij het zichtbaar maken van vormprincipes.
- Ze lezen melodieën mee, genoteerd in traditioneel notenschrift van liederen en muziekfragmenten, bijvoorbeeld korte partituurfragmenten.
- Ze lezen eenvoudig traditioneel notenschrift als ondersteuning bij het spelen van ritmes, bijvoorbeeld een kort ritme op het bord.

Bij Muziek maken

- De leraar creëert een leeromgeving (verhaal, sfeer) waarin de kinderen alleen of in groepjes de kans krijgen om muziek te maken.
- Zij geeft de kinderen in groepjes speelopdrachten over de klank, vorm en betekenis van muziek.
- Zij inspireert de kinderen om te experimenteren met klanken, instrumenten en muzikale taken (meespelen bij liedjes, muziekstukjes maken, enz.).
- Zij biedt korte grafisch en traditioneel genoteerde muziekstukjes aan, die door de kinderen op instrumenten gespeeld worden.
- Zij oefent met de hele groep eenvoudige muziekstukjes in.
- Zij geeft muzikale leiding bij musiceeractiviteiten zoals inzetgebaar, gebaren voor puls, dynamiek, enz.
- Zij laat regelmatig maat, ritme, voor- en/of naspelen van liederen klappen en spelen.
- Zij let voortdurend op de kwaliteit van de uitvoering en geeft suggesties ter verbetering.

Bij Muziek vastleggen

- De leraar stimuleert de kinderen bij het vastleggen van en manipuleren met klanken, geluiden en melodiefragmenten.
- Zij stimuleert de kinderen om de getekende klanken en geluiden te verklanken (zie het doorkijkje 'Componeren - Het weer').
- Zij presenteert meerdere manieren om muziek vast te leggen (grafisch en traditioneel).
- Zij biedt eenvoudige (grafisch en traditioneel genoteerde) speelstukjes aan.

Bij Bewegen

- De kinderen zingen liederen en luisteren naar muziekfragmenten uit hun eigen cultuur en naar muziek uit andere culturen. Ze reageren daarop met bewegingen. Dit doen ze naar aanleiding van:
 - de klankeigenschappen, ze versnellen bijvoorbeeld hun bewegingen als de muziek versnelt, een kleine groep danst bij de klank van een klein orkest, de hele groep danst als het grote orkest speelt, ze reageren bewegend op maat, verschillende melodieën of ritmes;
 - de vorm: ze voeren dezelfde activiteiten/bewegingen uit bij herhalingen van melodieën, bijvoorbeeld ze imiteren elkaars bewegingen als de muzikale zin wordt herhaald;
 - de betekenis en functie: ze reageren op en naar aanleiding van de tekst en de muziek van gezongen liederen of beluisterde muziekfragmenten. Ze bedenken bijvoorbeeld bij elke tekstregel een andere beweging. Ze zijn de clowns en acrobaten bij circusmuziek, bewegen als een olifant, als een heks of tovenaer, laten de emoties zien die de muziek wil uitdrukken.

Bij Bewegen

- De leraar stimuleert de kinderen om bij (speel)-liedjes en luisterfragmenten te bewegen naar aanleiding van de maat, het ritme, de vorm of de betekenis van de muziek en let bij de uitvoering op de kwaliteit van de beweging. (zie doorkijkje 'Meester Gijs danst met de klas')
- Zij stimuleert de kinderen bij luister- en bewegingsactiviteiten tot een actieve, adequate en expressieve deelname.
- Zij bedenkt de contexten waarbinnen de kinderen gaan bewegen. Ze laat de kinderen bijvoorbeeld bewegen als karakteristieke mensen, dieren, figuren uit een verhaal, machines of ze beelden de gevoelens of sfeer van de muziek uit.

Groep 5 en 6 - Doorkijkjes

Bij Zingen:

Aiko, aiko

Het lied 'Aiko, aiko' is een Caribisch liedje dat gaat over twee oma's die alle tijd van de wereld hebben en lekker met elkaar de dag staan door te nemen op straat. Juf Jacqueline leert het lied aan in groep 5/6 en maakt daarbij gebruik van een meezing-Cd.

Na een inleidend verhaaltje zingt ze het lied met Cd-begeleiding voor. Tijdens het zingen betreft ze de kinderen bij het lied en corrigeert waar nodig. Wanneer de klas het lied kent, wordt het samen met de Cd-begeleiding gezongen. Jacqueline telt vooraf en geeft de inzet aan. De tekst is ter ondersteuning op het bord gezet. Na één keer zingen is Jacqueline echter nog niet tevreden: "Dit kunnen jullie beter! Duidelijk uitspreken!" en hup, Cd nog een keer aan en de klas zingt een stuk beter!

[Aiko, aiko \(1\)](#)

[Aiko, aiko \(2\)](#)

*Bron:
CD-Rom. Zingende klassen. Codarts,
Rotterdams Conservatorium*

Bij Bewegen:

Meester Gijs danst met de klas

Op de Cd-rom bij de Pabo muziekmethode 'Muziek Meester' zie je Gijs dansen met groep 5/6. Op de maat van de muziek danst hij vrolijk en aanstekelijk verschillende bewegingen voor. De klas danst met hem mee. Wanneer alle kinderen de maat te pakken hebben, volgt een imitatiespel in de kring. Op de eerste vier tellen doet een kind een bepaalde beweging voor, die vervolgens door de klas op de volgende vier tellen wordt geïmiteerd. Meteen daarna is de volgende aan de beurt, en zo gaat het de hele kring door. Behalve dat de kinderen er zichtbaar veel plezier aan beleven, wordt op deze manier ook het maatgevoel, ritmegevoel en het motorisch/visuele geheugen aangesproken.

[Seme Seme](#)

*Bron:
van der Lei, R., Haverkort, F. & Noor-
dam, L. (2007). Muziek Meester,
Utrecht/Zutphen: ThiemeMeulenhoff*

Bij Muziek maken en Muziek beluisteren:**Componeren - Het weer**

Een les waarbij ontwerpen, muziek maken en luisteren naar muziek in een didactische situatie bij elkaar worden gebracht.

De kinderen zitten in vijf groepjes. Elk groepje krijgt een kaart met een onderwerp waar ze een muziekstukje over moeten maken. Ze mogen gebruik maken van instrumenten, stemmen, ze mogen geluiden maken met materiaal. Maar ze mogen niet aan de andere groepen vertellen welk onderwerp ze moeten verklanken. De stukjes muziek mogen niet langer duren dan 30 seconden.

De onderwerpen zijn: een regenbui (begin en einde), een zonsondergang, een zonsopgang, een koude winterdag, een hete zomerdag. De onderwerpen staan wel op het bord met nog enkele extra onderwerpen.

De groepen gaan aan het werk: ze weten wel dat ze eerst een plan moeten maken, afspraken vastleggen en pas daarna de schoolinstrumenten mogen zoeken die ze nodig hebben.

Elke groep oefent en presenteert daarna zijn muziekstukje. De andere groepen schrijven op welk onderwerp bij welke groep hoort. Welke groep heeft de meeste goede antwoorden?

Daarna speelt elke groep nogmaals het eigen stukje. De andere kinderen geven suggesties hoe het beter zou kunnen.

Tot slot luisteren de kinderen naar een stukje muziek van een echte componist die één van de onderwerpen ook heeft uitgebeeld. Herkennen de kinderen het onderwerp? Hoe heeft die componist zijn onderwerp uitgebeeld?

Joseph Haydn: Terzett uit 'Die Jahreszeiten'

Groep 7 en 8 - Activiteiten

Wat doen de kinderen?

Bij Zingen

- De kinderen zingen met elkaar liederen over onderwerpen waarvoor zij belangstelling hebben, bijvoorbeeld liefdesliedjes of liedjes uit de popmuziekcultuur.
- Ze zingen de liederen met aandacht voor kwaliteit (adem, articulatie, expressie, zuiverheid).
- Ze zingen zelfstandig hun liederen en voeren daar soms activiteiten bij uit (spel, beweging, begeleiding).
- Ze zingen liederen afkomstig uit een breed samengesteld liedrepertoire met een nadruk op hedendaags materiaal.
- Ze zingen canons, Engelstalige liederen en langere liederen met meer coupletten.
- Ze zingen met hun oren open en luisteren beter naar elkaar (canons) of naar de begeleiding op een 'meezing cd'.

Bij Luisteren

- De kinderen leren om geconcentreerd te luisteren naar korte betekenisvolle muziekfragmenten, bijvoorbeeld muziek uit andere culturen.
- Ze praten over hun beleving en de betekenis die de muziek voor hen heeft, bijvoorbeeld over muziek die met 'bang zijn' of natuurgeweld te maken heeft.
- Ze praten over de verschillen in hun luisterervaringen en luisterverwachting, bijvoorbeeld: hoe denk je dat droevige muziek zou klinken.
- Ze reageren met taal, beweging of beeld op:
 - klankeigenschappen zoals tempoverschillen, melodieën, ritmen, stemsoorten en instrumenten;
 - verschillen en overeenkomsten in de muziek;
 - herhalingen, contrasten en variaties;
 - verschillende betekenissen en functies van muziek.

Wat doet de leraar?

Bij Zingen

- De leraar leidt het zingen: geeft de toonhoogte, een inzet- en afsluitgebaar en de puls aan.
- Zij heeft aandacht voor de kwaliteit van het zingen: stimuleert kinderen om mee te doen, zingt vaak met de kinderen, stimuleert de kinderen om zelfstandig te zingen, let op adem, articulatie, resonans, toonvorming en zuiverheid.
- Zij selecteert geschikte liederen, herhaalt bekende liederen en heeft aandacht voor een breed repertoire.
- Zij leert de kinderen liederen en gebruikt verschillende aanleerstrategieën zoals wisselzang, bordgebruik, werken met trefwoorden, toepassen van bewegingen.
- Zij gebruikt indien nodig liedmateriaal op cd.
- Zij begeleidt het zingen op (school)-instrumenten zoals, trom, xylofoon, keyboard of gitaar.

Bij Luisteren

- De leraar zorgt voor een sfeer waarin de kinderen geconcentreerd kunnen luisteren naar muziek.
- Zij stimuleert de kinderen om ook buiten de school naar muziek te luisteren.
- Zij kiest muziekfragmenten die passen bij het thema/onderwerp, bijvoorbeeld bij een les over Zuid-Amerika luisteren de kinderen naar een Argentijnse tango.
- Zij regelt de techniek zoals het klaarzetten van de apparatuur en het converteren van mp3-bestanden.
- Zij past verschillende werkvormen toe bij het beluisteren van muziek. Ze laat bijvoorbeeld vier muziekfragmenten horen en de kinderen daaruit kiezen: een tango, een wals, een chachacha of een samba.
- Zij leert de kinderen om muziek te analyseren en te benoemen.

Bij Muziek maken

- De kinderen ontwerpen en spelen klankbeelden en muziekstukjes waarin een bepaalde ontwikkeling zit, aan de hand van betekenisvolle situaties, bijvoorbeeld verhalen of gebeurtenissen over mensen, dieren, de natuur, machinegeluiden, gevoelens (zie het doorkijkje 'Een regenbui spelen'). Of ze doen bovenstaande vanuit muzikale tegenstellingen, bijvoorbeeld van hoge, langzame, harde muziek naar lage, vrij snelle, zachte muziek of van vrolijk naar droevig.
- Ze passen bij hun muziekstukjes stiltemomenten, overgangen, vormprincipes, vormeenheden en vormtechnieken toe (zo'n muziekstukje duurt hooguit een minuut).
- Ze spelen muziek op schoolinstrumenten, digitale instrumenten, meegebrachte instrumenten of met 'eigen slagwerk', maar gebruiken ook materialen om klanken mee te maken, bijvoorbeeld hamers op hout of op een staalplaat, vuilcontainers als lage drums.
- Ze klappen en spelen een tegenritme of ostinaat als begeleiding bij gezongen liederen.
- Ze spelen eenvoudige ritmen, bijvoorbeeld bestaande uit enkele halve en enkele kwartnoten.
- Ze spelen strakke ritmes bij gesproken ritmische teksten, bijvoorbeeld rap-teksten.

Bij Muziek vastleggen

- De kinderen gebruiken symbolen voor korte of lange klanken, voor zware of lichte klanken en hanteren afspraken bij het ontwerpen en spelen van korte klankbeelden, bijvoorbeeld de plaats van hoog-laag (zie het doorkijkje 'Componeren').
- Ze gebruiken verschillende vormen van beeldtaal bij het zichtbaar maken van vormprincipes.
- Ze lezen melodieën mee, genoteerd in traditioneel notenschrift van liederen en muziekfragmenten, bijvoorbeeld korte partituurfragmenten.
- Ze lezen eenvoudig traditioneel notenschrift als ondersteuning bij het spelen van ritmes, bijvoorbeeld een kort ritme of melodie op het bord.

Bij Muziek maken

- De leraar creëert een leeromgeving (verhaal, sfeer) waarin de kinderen alleen of in groepjes de kans krijgen om muziek te maken.
- Zij geeft de kinderen in groepjes speelopdrachten over de klank, vorm en betekenis van muziek en stimuleert de kinderen bij deze opdrachten eerst hun ideeën samen te bespreken.
- Zij inspireert de kinderen om te experimenteren met klanken, instrumenten en muzikale taken (meespelen bij liedjes, muziekstukjes maken, enz.).
- Zij biedt korte grafisch en traditioneel genoteerde muziekstukjes aan, die door de kinderen op instrumenten gespeeld worden.
- Zij oefent met de hele groep eenvoudige muziekstukjes in.
- Zij geeft muzikale leiding bij musiceeractiviteiten zoals inzetgebaar, gebaren voor puls, dynamiek, enz.
- Zij laat regelmatig maat, ritme, voor- en/of naspelen van liederen klappen en spelen. (zie doorkijkje 'Bouke leert een leidbegeleiding aan')
- Zij let voortdurend op de kwaliteit van de uitvoering en geeft suggesties ter verbetering.

Bij Muziek vastleggen

- De leraar stimuleert de kinderen bij het vastleggen van en het manipuleren met klanken, geluiden en melodiefragmenten. Ze tekenen bijvoorbeeld met grafische notaties een verhaal waarin een bepaalde muzikale ontwikkeling zit.
- Zij stimuleert de kinderen om de getekende klanken en geluiden te verklanken.
- Zij beoordeelt de presentaties positief kritisch.
- Zij leert de kinderen om eenvoudige traditionele notatievormen mee te lezen in korte partituurfragmenten.
- Zij biedt eenvoudige (grafisch en traditioneel genoteerde) speelstukjes aan.

Bij Bewegen

- De kinderen reageren met bewegingen naar aanleiding van:
 - de klankeigenschappen:
ze dansen op verschillende muziekstijlen als pop, rock and roll, hardcore, enz.;
 - de vorm:
ze voeren dezelfde activiteiten/bewegingen uit bij herhalingen van melodieën en kiezen andere bewegingen bij contrasten;
 - de betekenis en functie:
ze reageren op en naar aanleiding van de tekst en de muziek van gezongen liederen of beluisterde muziekfragmenten. Ze bedenken bijvoorbeeld bij elke tekstregel een andere houding, laten emoties zien die de muziek wil uitdrukken of passen hun bewegingen aan bij geleidelijke veranderingen in de muziek.

Bij Bewegen

- De leraar leert de kinderen om hun bewegingen af te stemmen op de aard van de beluisterde muziek.
- Zij stimuleert de kinderen bij luister- en bewegingsactiviteiten tot een actieve en adequate deelname.
- Zij bedenkt de contexten waarbinnen de kinderen gaan bewegen. De kinderen bewegen bijvoorbeeld als karakteristieke mensen, dieren, figuren uit een verhaal, machines of ze beelden de gevoelens of sfeer van de muziek uit.

Groep 7 en 8 - Doorkijkjes

Bij Muziek maken:

Een regenbui spelen

De kinderen hebben een stukje muziek bedacht, genoteerd op een strook papier en spelen het vervolgens. De opdracht was: 'Beeld het begin en het eind uit van een regenbui'. Er is verder geen enkele suggestie of aanwijzing gegeven. Is het begin goed? Klinken er regendruppels? Worden de instrumenten goed bespeeld?

Er zijn veel positieve opmerkingen te maken: ze bedenken zelf de onweerslagen; het eind loopt heel beheerst af. De kinderen zijn zeer geconcentreerd bezig. Toch kunnen enkele suggesties de kwaliteit behoorlijk doen opkrikken:

- Wat vind je van het begin van de regenbui?
- Klinkt een donderslag als één slag?
- Vind je dat alle instrumenten hier goed bij passen?

De kinderen overleggen en voeren het stuk nog een keer uit.

[Zelf een muziekstuk maken](#)

Bij Muziek maken:

Bouke leert een liedbegeleiding aan

Op de CD-Rom bij de Muziekmethode 'Muziek Meester' voor de Pabo zie je hoe Bouke met de kinderen van groep 7/8 een begeleiding bij het lied 'I like the flowers' speelt. Daarvoor heeft hij de begeleiding eerst klassikaal aangeleerd.

Daarna zingt de klas het lied waarbij vier kinderen de begeleiding verzorgen.

[I like the flowers \(1\) - ritmebox](#)

[I like the flowers \(2\) - liedbegeleiding](#)

Bron:

van der Lei, R., Haverkort, F. & Noordam, L. (2007). Muziek Meester, Utrecht/Zutphen: ThiemeMeulenhoff